

Якісне дистанційне навчання в умовах війни:

поради директору школи

Пандемія коронавірусу вже змусила всіх освітян адаптуватись та перелаштувати свою роботу на дистанційний режим. Втім війна в Україні привнесла нові виклики – руйнування шкіл, вимушено переселені учні та педагоги, які навчаються і працюють у нових для себе школах по всій Україні та за її межами, “випадання” з освітнього процесу окремих дітей та цілих класів через повітряні тривоги, бойові дії та інші причини, пов’язані з війною.

Керівництву шкіл зараз, як ніколи, важливо попри все підтримувати якість освітньої діяльності закладу. У цій публікації зібрані поради директору школи, як забезпечити та підтримувати якісне дистанційне навчання в умовах війни.

Поради щодо організації дистанційного навчання в умовах війни

1. Зміни до календарно-тематичного планування

В умовах війни та постійних повітряних тривог складно дотримуватись сталого розкладу занять та календарно-тематичного планування. Тому КТП має бути гнучким інструментом в руках вчителя.

Директору школи важливо донести педагогам, що сталі календарно-тематичні плани сьогодні не на часі. Педагог може використовувати свій звичний КТП як основу, а водночас адаптувати та змінювати план, збільшуючи час, наприклад, на повторення матеріалів попереднього року та конкретизацію матеріалу після діагностування (буде особливо корисно на початку навчального року).

Педагогу у календарно-тематичному плані варто:

1.

1.

- обрати теми, які можна перенести на самостійне опрацювання учнями (доцільно сюди включати теми, з яких наявні якісні ресурси);
- ущільнити теми, простіші для засвоєння, і навпаки – визначити ті, що потребують детальнішого вивчення;
- визначити теми, що вивчаються вперше і без яких неможливе засвоєння подальшого матеріалу.

Це допоможе вчителю більш гнучко використовувати календарно-тематичний план в умовах війни.

2. Єдина навчальна платформа

Тривале дистанційне навчання має відбуватись із застосуванням спеціальної онлайн-платформи. Аби дітям та педагогам було комфортно і зрозуміло, важливо, щоб така платформа була єдиною для всієї школи. Це може бути, наприклад, Google Classroom, Moodle або ж розроблена на замовлення закладу освіти платформа. Вчителям у свою чергу важливо надавати зворотний зв’язок учням та [налагодити систему оцінювання](#) через чіткі критерії, терміни виконання завдань та запровадження дедлайнів.

Враховуючи те, що дистанційне навчання як освітня технологія потребує системного підходу, школам варто розпочати розроблення повноцінних дистанційних курсів з основних навчальних предметів для 5-11 класів. Перевага повноцінних курсів над наборами навчальних матеріалів у структурованості, покроковому супроводі самостійної роботи учня, наявності системного зворотного зв'язку.

Такі курси можна використовувати під час змішаного навчання, вимушеного дистанційного навчання, для системного застосування технології навчання "[Перевернутий клас](#)".

Наявність таких курсів дасть змогу також відкривати класи з дистанційною формою здобуття освіти, актуальність яких зростає.

3. Змішане навчання

В умовах війни організувати змішане навчання може бути складно, втім є інші моделі його організації, які стосуються переважно методів навчання. Усі моделі розподілу навчального часу заняття на синхронний та асинхронний режими є моделями змішаного навчання.

Одним з ефективних методів є "Перевернутий клас", що стимулює учнів бути активними учасниками освітнього процесу. Для навчання учнів в асинхронному режим можуть застосовуватися діяльнісні методи навчання, покрокові інструкції для самостійної роботи.

4. Діяльнісні методи навчання

Забезпечити різноманітність пізнавальної діяльності та зацікавити учнів педагогу допоможуть проєктні, пошукові, дослідницькі завдання. Як правило, основна частина таких завдань виконується учнями в асинхронному режимі.

Одним з різновидів організації такого навчання може бути системне застосування технології "Перевернутий клас", що передбачає надання учням завдань для ознайомлення ними з новим матеріалом до того, як його пояснюватиме вчитель на уроці. Це може бути перегляд відео, розбір практичних проблемних ситуацій, опрацювання навчального тексту та перетворення його в іншу форму – таблицю, інфографіку графіки, діаграми, тести тощо. У такому випадку роль учителя і сам формат уроку змінюється. Учитель створює умови для того, щоб підвищувати активність учнів на уроці. Вчитель з дітьми на уроці можуть обговорювати питання, які сформулювали учні після перегляду відео, разом створювати ментальну карту, моделювати, дискутувати тощо. При цьому опановувати новий матеріал варто лише після обговорення виконаних завдань, зворотного зв'язку від педагога або взаємооцінювання виконаних завдань.

Запропонована модель є варіантом змішаного навчання, оскільки учні половину матеріалу опрацьовують у дистанційному форматі самостійно.

5. Самостійне опрацювання матеріалу

Самостійне опанування учнями матеріалу під час дистанційного навчання в умовах війни має свої особливості.

Педагогу варто розділити матеріал на логічні тематичні блоки. Це допоможе дітям навчатися самостійно. Разом з тим вчителям важливо надавати дітям максимально чіткі інструкції щодо опанування кожного блоку матеріалу та критерії для самостійного оцінювання результату.

Важливо пам'ятати, що самостійна робота повинна мати чітке матеріальне втілення – продукт. Це може бути таблиця, графіки, понятійне поле, текст іншого стилю, інфографіка, малюнок, низка виконаних вправ тощо. Завдання можуть стосуватися як усього обсягу матеріалу, так і його частини.

Усні традиційні завдання (переказ матеріалу чи відповіді на питання) є неефективними для самостійного навчання.

6. Відстеження динаміки навчальних досягнень

Не дивлячись на війну, відстежувати навчальні досягнення учнів важливо і необхідно. Для цього вчителям варто розробити завдання для діагностики. Зробити це педагоги можуть, добираючи завдання за темами та очікуваними результатами. Разом з тим кожен вчитель з власного досвіду знає, які є “чутливі” точки засвоєння тієї чи іншої теми. Насамперед їм необхідно приділяти найбільше уваги, включати такі завдання до діагностичних робіт.

Відстеження динаміки навчальних досягнень учнів дасть змогу педагогам вчасно діагностувати можливі освітні втрати та вчасно на них реагувати. Для діагностування освітніх втрат варто у першу чергу визначити пропущені теми, розробити завдання для оцінювання навчальних досягнень, проаналізувати результати. Після цього – розробити плани подолання освітніх втрат: колективні, групові або індивідуальні. Такі плани можуть включати самостійну роботу учня, консультації вчителя, виконання завдань у групах.

7. Співпраця з батьками

Співпраця педагогів з батьками – важлива складова успіху та якості дистанційного навчання учнів. Втім варто пам'ятати, що співпраця не означає перекладання на батьків роз'яснення матеріалу чи виконання завдань. Тут важливою є роль вчителя. Батьки ж зі свого боку можуть мотивувати дітей, підтримувати їх та допомагати організувати самостійну роботу, створити умови для самоконтролю і самооцінювання.

В умовах дистанційного навчання найбільше уваги слід приділити співпраці з батьками учнів початкової школи, оскільки саме вони організовуватимуть навчання своїх дітей, принаймні у перші місяці. Варто розповісти, як відбуватиметься навчання, узгодити розклад навчальних занять, роз'яснити, як працювати з навчальними платформами та платформами для організації відеоконференцій, як поводитися самим та допомогти дітям у випадку повітряної тривоги. Батькам також варто надати доступ до онлайн-платформи, через яку здійснюється дистанційне навчання.

Інформаційний матеріал підготовлено для Державної служби якості освіти в межах ініціативи «Система забезпечення якості освіти», що впроваджується в межах проєкту «Супровід урядових реформ в Україні» (SURGe). «Супровід урядових реформ в Україні» (SURGe) є проєктом міжнародної технічної допомоги, що реалізується компанією Alinea International та фінансується Урядом Канади.